

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

Моделювання індивідуального розвитку дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного закладу освіти

підготовки магістра

спеціальності 016 Спеціальна освіта

освітньо-професійної програми Спеціальна освіта. Інклюзивна освіта

Силабус освітнього компонента «Моделювання індивідуального розвитку дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного закладу освіти» підготовки магістра галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 016 Спеціальна освіта, за освітньо-професійною програмою «Спеціальна освіта. Інклюзивна освіта»

Розробник: Сидорук Ірина Ігорівна, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, доктор педагогічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

(Сидорук І. І.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

протокол № 2 від 21 вересня 2022 р.

Завідувач

кафедри: (Кузава І.Б.)

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність 016 Спеціальна освіта Освітньо-професійна програма Спеціальна освіта. Інклюзивна освіта Освітній рівень: другий (магістерський)	Вибіркова
Кількість годин/кредитів <u>120/4</u>		Рік навчання 1
ІНДЗ: €		Семестр 2-ий
		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) - 14 год.
		Лабораторні – год.
		Індивідуальні – год.
	Самостійна робота - 88 год.	
	Консультації - 8 год.	
	Форма контролю: залік	
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладачів

ППП Сидорук Ірина Ігорівна

Науковий ступінь доктор педагогічних наук

Вчене звання доцент

Посада професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Контактна інформація: +380953092902, Sudoryk_Ira@ukr.net

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Силабус освітнього компонента (далі – ОК) «Моделювання індивідуального розвитку дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного закладу освіти» є нормативним документом Волинського національного університету імені Лесі Українки, який розроблено кафедрою спеціальної та інклюзивної освіти на основі освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти відповідно до навчального плану для галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 016 Спеціальна освіта денної форми навчання. Силабус укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС).

Визначає обсяги знань, що зазначені у освітній програмі і які повинен опанувати здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти; алгоритм вивчення навчального матеріалу освітнього компонента; необхідне методичне забезпечення; складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

Для засвоєння дисципліни використовують базові знання, вміння і навички з педагогіки, психології, спеціальної педагогіки.

2. Мета і завдання освітнього компонента

Мета ОК – засвоєння знань, оволодіння вміннями, формування компетентностей щодо організаційно-технологічних основ розробки індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного закладу освіти, спрямованої на забезпечення індивідуалізації виховання та розвитку дитини.

Завдання ОК:

– ознайомити здобувачів вищої освіти з категоріальним апаратом;

–ознайомити здобувачів освіти з нормативно-правовими та організаційно-технологічними засадами створення та реалізації індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного закладу освіти;

– розкриття сутність, завдання, зміст та форми індивідуальної програми розвитку дитини;

– сформувані навички визначення цілей (довгострокових, короткострокових), планування необхідних видів підтримки дитини з особливими освітніми потребами;

– ознайомити з процедурою створення та реалізації індивідуальної програми розвитку, компетентностями членів команди супроводу та дотичних до цього процесу осіб;

– виробити навички з адаптації та пристосування програм до особливих освітніх потреб дитини, реалізації індивідуальної програми розвитку;

– розвинути у здобувачів освіти здатність до професійного саморозвитку.

3. Результати навчання (компетентності)

У результаті вивчення освітнього компонента «Моделювання індивідуального розвитку дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного закладу освіти» в студентів мають бути сформовані такі **компетентності**:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-1. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК-2. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК-3. Здатність працювати в команді.

ЗК-7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК-2. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами (залежно від спеціалізації).

СК-4. Здатність ефективно взаємодіяти з батьками, колегами, іншими фахівцями у процесі психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами на засадах партнерства.

СК-3. Здатність здійснювати діагностико-аналітичну, корекційно-розвивальну, консультативну діяльність з урахуванням особливих освітніх потреб здобувачів.

СК-8. Здатність до організації процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища.

Результати навчання (РН):

РН 3. Розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами, генерувати нові ідеї для удосконалення навчання, виховання, розвитку та соціалізації цих осіб.

РН 4. Добирати та застосовувати ефективні методики комплексного оцінювання розвитку дітей, рефлексувати та критично аналізувати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рівень освітньої підтримки.

РН 5. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності та розвитку дитини з особливими освітніми потребами, забезпечувати ефективність власних дій.

РН 6. Встановлювати ефективну взаємодію з батьками, колегами, фахівцями, різними соціальними інституціями з метою забезпечення якості спеціальної та інклюзивної освіти на засадах партнерства.

PH 8. Приймати ефективні рішення з питань спеціальної та інклюзивної освіти, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати їх розвиток; визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, зокрема, вимоги споживачів; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень.

PH 9. Вільно спілкуватись усно і письмово українською та іноземною мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

PH 10. Відшукувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.

PH 11. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері спеціальної та інклюзивної освіти та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності.

PH 12. Організувати та здійснювати методичний супровід процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах спеціальних закладів освіти та інклюзивного освітнього середовища.

Soft skills (т. зв. «м'які навички», «соціальні навички», «універсальні навички» чи «навички успішності»): навички комунікації; здатність брати на себе відповідальність; вміння налагоджувати міжособистісні контакти; працювати в команді; розуміння важливості дедлайнів; здатність логічно і системно мислити; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та інше.

Методи навчання: загальнонаукові й психолого-педагогічні методи; сучасні методи корекційного навчання: теоретико-інформаційні, практико-операційні, пошуково-творчі, методи організації самостійної роботи, контрольні-оцінювальні; традиційні та нетрадиційні методи навчання. Зокрема: 1) словесні (бесіда, розповідь, пояснення, диспут); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (вправа, практична робота) (за джерелом інформації); 2) індукція, дедукція; традукція (за логікою викладу); 3) пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемний виклад, частково-пошукові, дослідницькі (за рівнем пізнавальної активності); 4) методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок (за основними дидактичними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання); 5) інтерактивні методи тощо.

4. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-практичні аспекти щодо моделювання індивідуального розвитку дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного закладу освіти						
Тема 1. Предмет, завдання, цілі ОК. Модель індивідуального розвитку як складова моделі інклюзивного навчання.	20	2	2	16	-	ДС, РМГ, Т, УО, ІРС / макс. кількість балів за практичне заняття - 12
Тема 2. Індивідуальна програма розвитку (ІПР) дитини.	36	6	6	20	4	ДС, РМГ, Т, УО, ІРС / 36
Тема 3. Діяльність вихователя (вчителя) та асистента вихователя (вчителя) для моделювання індивідуального розвитку	20	2	2	16	-	ДС, РМГ, Т, УО, ІРС / 12

дитини, вчителя-дефектолога.						
Тема 4. Залучення батьків до розробки і подальшої реалізації індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного закладу освіти.	24	-	2	20	2	ДС, РМГ, Т, УО, ІРС / 12
Тема 5. Функції керівника закладу освіти у створенні ІПР.	20	-	2	16	2	ДС, РМГ, Т, УО, ІРС / 12
Разом за модулем 1	120	10	14	88	8	84
ІНДЗ						ІНДЗ/16
Всього годин/Балів	120	10	14	88	8	100

Примітки: ^{1/} Moodle, Zoom – може застосовуватися одна з платформ або їхній симбіоз для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті у дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс навчальної дисципліни у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора.

^{2/} *Методи та форми контролю:* ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, аналітичне есе, УО – усне опитування тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання

Таблиця 3

№	ТЕМИ	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретико-практичні аспекти щодо моделювання індивідуального розвитку дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного закладу освіти		
1	Тема 1. Модель індивідуального розвитку як складова моделі інклюзивного навчання. <i>Опрацювати наукову літературу та інші інформаційні джерела, запропоновані викладачем, під час підготовки до практичного заняття. Скласти 20 тестових завдань з теми трьох рівнів складності (+ ключ до тестів).</i>	16
2	Тема 2. Індивідуальна програма розвитку (ІПР) дитини. <i>Опрацювати наукову літературу та інші інформаційні джерела, запропоновані викладачем, під час підготовки до практичного заняття. Скласти 20 тестових завдань з теми трьох рівнів складності (+ ключ до тестів).</i>	20
3	Тема 3. Діяльність вихователя (вчителя) та асистента вихователя (вчителя) для моделювання індивідуального розвитку дитини. <i>Опрацювати наукову літературу та інші інформаційні джерела, запропоновані викладачем, під час підготовки до практичного заняття. Скласти 20 тестових завдань з теми трьох рівнів складності (+ ключ до тестів).</i>	16

4	Тема 4. Залучення батьків до розробки і подальшої реалізації індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного закладу освіти. <i>Опрацювати наукову літературу та інші інформаційні джерела, запропоновані викладачем, під час підготовки до практичного заняття. Скласти 20 тестових завдань з теми трьох рівнів складності (+ ключ до тестів).</i>	20
5	Тема 5. Функції керівника закладу освіти у створенні ППР. <i>Опрацювати наукову літературу та інші інформаційні джерела, запропоновані викладачем, під час підготовки до практичного заняття. Скласти 20 тестових завдань з теми трьох рівнів складності (+ ключ до тестів).</i>	16
РАЗОМ:		88

6. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання – це вид науково-дослідної роботи здобувача освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета науково-дослідного завдання: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування теоретичних знань із ОК, удосконалення навичок самостійної науково-дослідної діяльності.

Завдання: підготуйте та проведіть опитування, анкетування на власноруч обрану проблему, що стосується будь-якої теми з ОК. Для цього: сформулюйте проблему, відповідно до обраної теми. Розробіть питальник (анкету). Здійсніть кількісну обробку отриманих даних та проаналізуйте отримані Вами результати опитування (анкетування).

Критерії оцінювання ІНДЗ

Таблиця 4

Максимальна кількість балів	Критерії оцінювання роботи
2 балів	Актуальність обраної проблеми
4 бала	Якість розробленої анкети
4 бала	Якість, чіткість, повнота кількісної обробки отриманих даних та аналізу результатів анкетування
4 балів	Творчий підхід до виконання ІНДЗ
2 балів	Якість оформлення роботи
16 балів	Разом

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти з ОК «Моделювання індивідуального розвитку дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного закладу освіти» здійснюється на основі результатів поточного контролю знань відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 28.06.2022 р.(URL: <https://v.gd/DgfFFL>) за **100-бальною шкалою**. Об'єктом оцінювання знань здобувачів освіти є програмовий матеріал з ОК.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, виступи на практичних заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних науково-дослідних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо. Максимальний

бал за кожну з форм роботи визначено у *таблиці 2* силабуса освітнього компонента. Здобувачі вищої освіти мають виконувати та надавати викладачеві виконані завдання до кожного практичного заняття в день його проведення, відповідно до розкладу. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи здобувача освіти без планування, проведення модульних контрольних робіт за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК (оцінювання за шкалою від 0 до 100).

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи.

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом ОК, з метою підвищення оцінки не дозволяється. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, екзамену – заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до «Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки» (URL: <https://v.gd/FJ6BHO>).

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком, в онлайн режимі (за погодженням із деканом факультету).

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, тощо, які

передбачені програмою (силабусом) ОК. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки).

V. Підсумковий контроль

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час *поточного контролю* за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента «Моделювання індивідуального розвитку дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного закладу освіти» в діапазоні від 0 до 100 балів. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100.

Питання до заліку з ОК «Моделювання індивідуального розвитку дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного закладу освіти»:

1. Модель індивідуального розвитку як складова моделі інклюзивного навчання.
2. Моделювання як психолого-педагогічна технологія.
3. Індивідуальний розвиток дитини з особливими освітніми потребами (ООП) в моделі інклюзивного навчання дитини у закладі освіти.
4. Робота з дитиною з ООП на превентивному етапі інклюзивного навчання.
5. Превентивні заходи інклюзії в освітньому середовищі.
6. Індивідуальна програма розвитку (ІПР) дитини.
7. Складові індивідуальної програми розвитку (ІПР) дитини з особливими освітніми потребами в умовах закладу освіти.
8. Етапи створення індивідуальної програми розвитку (ІПР) дитини з особливими освітніми потребами в умовах закладу освіти.
9. Нормативно-правове забезпечення створення ІПР.
10. Діяльність вихователя (вчителя) та асистента вихователя (вчителя) для моделювання індивідуального розвитку дитини з особливими освітніми потребами.
11. Залучення батьків до розробки і подальшої реалізації індивідуальної програми розвитку дитини.
12. Функції керівника закладу освіти у створенні ІПР дитини з особливими освітніми потребами.

VI. Шкала оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти під час аудиторних занять

Таблиця 5

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
------------------------	---

12-11 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
10-9 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
8-7 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
6-5 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання освітнього компонента, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
4-3 бала	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0-2 бала	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Таблиця 6

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна:

1. Асистент вчителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / за заг. нак. ред. М. Ф Войцехівського. К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 172 с.
2. Індивідуальна програма розвитку. Методичні матеріали. Укл. Луценко І., Заєркова Н. К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 24 с.
3. Компанець Н. М., Луценко І.В. Моделювання індивідуального розвитку дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного ДНЗ. К., 2018. 66 с.
4. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами / За заг. ред. Н. З. Софій К. : Плеяди, 2015. 128 с.

Додаткова:

5. Компанець Н.М. Проекція проблем розвитку дитини на рівні піраміди навчання Вільямса та Шеленбергера. Особлива дитина: навчання і виховання. 2017. № 1. С. 60–69
6. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300 с.
7. Сидорук І.І., Бінас Л. В. Включення дітей з особливими освітніми потребами у соціальне середовище. Сучасні теоретичні й прикладні контексти спеціальної та інклюзивної освіти. Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (18-19 травня 2022 р., Луцьк) / за заг. ред. проф. І.Б. Кузави / І. М. Брушневська, Г. О. Гац, Н.С. Карабанова, З. С. Мацюк, В.Ф. Сергеева, І.І. Сидорук, Л. П. Стасюк., Луцьк : ФОП Іванюк В. П., 2022. С. 80-83.
8. Сидорук І.І., Самоірова С. І. Особливості створення корекційно-розвивального середовища для дітей з інтелектуальними порушеннями. Сучасні теоретичні й прикладні контексти спеціальної та інклюзивної освіти. Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (18-19 травня 2022 р., Луцьк) / за заг. ред. проф. І.Б. Кузави / І. М. Брушневська, Г. О. Гац, Н.С. Карабанова, З. С. Мацюк, В.Ф. Сергеева, І.І. Сидорук, Л. П. Стасюк., Луцьк : ФОП Іванюк В. П., 2022. С. 182-184.

Інтернет-ресурси:

9. <https://mon.gov.ua/ua>
10. <https://prometheus.org.ua/partnership/>
11. <https://vumonline.ua/>
12. <https://www.ed-era.com/>
13. <https://www.pedrada.com.ua/article/2534-zrazok-ndividualno-programi-rozvitku-ditini-dlya-zdo>
14. <https://zakon.rada.gov.ua>